

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
АНЬХОЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЕКОНОМІКИ (КИТАЙ)

ФІЛОСОФСЬКА СПАДЩИНА ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

**ПРОГРАМА ТА МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНИХ ЧИТАНЬ**

WITHIN THE FRAMEWORK OF THE UKRAINIAN-
CHINESE EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC PROJECT
"EDUCATION IN A GLOBALIZED SOCIETY:
PHILOSOPHY, MANAGEMENT, CULTURE (CURRENT
TRENDS, ECONOMIC OPTIONS AND INTERNATIONAL
PRACTICES)"

ОДЕСА-БЕНБУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
АНЬХОЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЕКОНОМІКИ (КИТАЙ)

до 300-річчя з Дня народження

ФІЛОСОФСЬКА СПАДЩИНА ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

Програма та матеріали міжнародних читань

Within the framework of the Ukrainian-Chinese educational and scientific
project

"EDUCATION IN A GLOBALIZED SOCIETY: PHILOSOPHY,
MANAGEMENT, CULTURE (CURRENT TRENDS, ECONOMIC OPTIONS
AND INTERNATIONAL PRACTICES)"

Одеса-Бенбу
2022

УДК: 101.1

Затверджено до видання вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 5 від 25 листопада 2021 р.)

Рецензенти:

Кадієвська І. А., доктор філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, політології, психології і права Одеської державної академії будівництва та архітектури

Рибка Н. М., кандидат філос. н., доцент кафедри філософії та методології науки Національний університет «Одеська політехніка»

Філософська спадщина Григорія Сковороди. Програма та Матеріали Міжнародних Сковородинівських читань (27 жовтня 2021 р.) / За заг. редакцією О. Б. Петінової; Університет Ушинського, Аньхойський університет фінансів та економіки. – Одеса-Бенбу, 2022. – 78 с.

27 жовтня 2021 року напередодні 300-річчя з Дня народження національного мислителя Григорія Савовича Сковороди пройшли Міжнародні Сковородинівські читання. Григорій Сковорода є найяскравішим представником української філософії. Він створив оригінальне вчення, джерелами якого були антична філософія, стоїцизм, епукуреїзм, неоплатонізм, а також християнська світоглядна картина світу.

Готуючись до святкувань, в рамках Меморандуму про співробітництво кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського разом з Аньхойським університетом фінансів та економіки (Anhui University of Finance and Economics) (КНР) організували міжнародну зустріч. До неї долучились ЗВО – партнери Університету Ушинського: Львівський державний університет внутрішніх справ, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Державний університет «Одеська політехніка», Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку, Черкаський державний технологічний університет, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Одеський національний морський університет.

Збірник включає програму заходу та матеріали.

світи, і концепцію сродної праці, і вчення про дві природи. Сучасна ж філософія повинна полишити своє місце новим прикладним видам знання, а сама зануриться у ще не дость освоєні сфери інтуїції, осяння і тим самим збагатити потенціал людини новими інструментами, які за своїми можливостями будуть перевершувати потенціал мислення, трансформуючи і інтегруючи його до більш високого отологічного статусу.

Список використаних джерел:

1. Адо П. Философия как способ жмть. – М.-СПб, Степной ветер. – 2005. – 288 с.
2. Осипов А.О. Онтологія духовності. Монографія у 2-х книгах. Кн.ІІ. – Миколаїв, Видавництво МДГУ ім. Петра Могили. – 2008. – 232 с.
3. Фуко М. Управление собой и другими. – СПб, Наука. – 2011. – 432 с.
4. Шелер М. Положение человека в космосе//М. Шелер Избранные произведения. – М, Гнозис. – 1994. – 412 с.

М. Разорьнова, З. Атаманюк
Університет Ушинського, Одеса

НАЦІОНАЛЬНА МЕНТАЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ

У ході власного розвитку Україну одночасно супроводжували як процеси поглиблення відносної національної єдності, так і процеси продукування певних відмінних рис психіки, культурних особливостей, способу життя українців. Проте можна говорити про комплекс психологічних характеристик, які притаманні сукупному образу представника українського етносу, і аналізувати його складові з огляду на формування засад української державності.

Кінець ХХ століття характеризується вченими як перехід людського суспільства з постіндустріальної фази розвитку в інформаційну фазу, тобто в суспільство, засноване на інформаційних технологіях. У цей час людство вперше зіткнулось зі стрімким зростанням обсягів інформації усіх різновидів, що зробило практично неможливим традиційну ручну технологію обробки паперових документів. Перебуваючи під інтенсивним впливом психотравмуючих чинників кризового суспільства (економічних, політичних, інформаційних) громадянин може отримати розлади психіки різного ступеня важкості, що зумовлює часткову або повну втрату дієздатності (боездатності), психічного або фізичного здоров'я. Ми маємо зробити все залежне від нас, що дозволить забезпечити повноцінне життя великій кількості активних і перспективних громадян, які є основою нашого суспільства.

Події в Криму та на Сході нашої держави переконливо засвідчили, що цілісність України залежить, переважно, від людського чинника, особливо в

епоху високорозвиненого інформаційного середовища. Сучасні перетворення в Україні, як ніколи, потребують консолідації суспільства. Далеко не кожний громадянин безболісно для свого психічного здоров'я витримує екстремальні умови кризового суспільства. Теоретичний інтерес до проблеми соціально-психологічної адаптації в нашій країні визначається внутрішніми потребами самої теорії адаптації. Нинішній суспільний розвиток зумовив необхідність усебічного аналізу цієї проблеми, яка й розкриває зв'язок об'єктивних законів українського суспільного розвитку й у контексті досліджень сучасної психологічної науки. Проблема адаптації не нова в науці.

Новий тлумачний словник української мови поняття «адаптація» розглядає як пристосування організмів, органів чуття до умов існування, до оточення [3, с. 24]. Дослідженню психологічного аспекту адаптації присвячені праці Б. Г. Ананьєва, Л. І. Анциферова, О. О. Бодальова, В. В. Болтенко, А. Ф. Бондаренка, Т. Н. Волкова, які розглядали проблему пристосування особистості до нового середовища. З розвитком науки поняття «адаптація» наповнювалося ширшим змістом, воно стало використовуватися в природничих і в суспільних науках, зокрема у філософії, психології, соціології. Психологічний словник вищезгаданий термін подає у двох модифікаціях: «адаптація» (*adaptatio*) і «пристосування» (*adjustment*). Перше поняття має ширше значення, ніж друге, воно означає пасивне сприймання особою навколишнього середовища або пристосування до даної конкретної ситуації [1].

Порівнюючи погляди біхевіористів, інтеракціоналістів та психоаналітиків, доходимо висновку, що біхевіористи пов'язують процес адаптації з певною групою, в яку входить індивід; інтеракціоналісти – з соціальною активністю особистості; психоаналітики – із вирішення конфліктних ситуацій. З позиції філософії, соціології, політології, психології і педагогіки сутність адаптації не відсторонює біологічні і фізіологічні форми пристосування, а видозмінює і опосередковує їх від природного пристосування «індивід – природне середовище» до соціального пристосування «особистість – соціальне середовище». Зміни, які супроводжують процес адаптації, пронизують усі рівні організму від молекулярної до психологічної регуляції. Соціальні чинники впливають на поведінку людини через «внутрішні умови», тобто через індивідуальні особливості, які створюються за участю зовнішніх умов. На думку Г. І. Царегородцевої, для людини немає такого середовища, вплив якого не опосередковувався б соціальними чинниками [2, С. 16–24.]. Тому у широкому розумінні процес адаптації прирівнюють до процесу соціалізації, розглядаючи його, зокрема, як:

- єдиний процес взаємодії особистості і суспільства;
- частину процесу соціалізації, що виникає на різних її етапах;
- один із основних соціально-психологічних механізмів соціалізації особистості.

Проблема залежності ментальності цілого народу, а також особистісних характеристик окремого індивіда та стану розвитку інститутів громадянського суспільства в державі також не є новою. Окрема людина, будучи невід'ємною

частинкою цілого, є істотою і соціальною, і політичною, однак політику не слід вважати визначальною сферою інтересу людини. Визначальними науковці називають потребу людини в їжі, житлі, освіті, комунікації. Політика і держава в цьому контексті виступають лише інструментом реалізації особистих і групових інтересів людини. Відповідно, поза рамками політики і держави залишається величезний пласт неполітичних інститутів — сім'я, професійні інтереси, різні асоціації та ін. Саме повсякденне життя індивідів та їх первісні потреби та інтереси і складають сферу громадянського суспільства. І досі зберігає свою актуальність Аристотелівське трактування громадянського суспільства як-то: певний визначений тип громадянина, законодавчо закріплене право приватної власності, особиста сім'я і особисті свободи, самоорганізація громадян для відстоювання власних інтересів тощо.

Таким чином розробка теоретико-методичних засад дослідження соціально-психологічної адаптації спільноти, застосування та переінтерпретація відповідних теоретичних положень в контексті адаптації спільноти до умов і наслідків воєнного конфлікту дозволить виробити психологічні стратегії адаптації, які постануть науково-обґрунтованою основою для активізації колективних зусиль із підвищення рівня індивідуальної та колективної адаптації, стануть потужним інструментом запобігання негативним наслідкам воєнного конфлікту на двох рівнях — спільноти як структурної одиниці суспільства і життєдіяльності особи в значущому для неї середовищі.

Список використаних джерел:

1. Краткий психологический словарь / под общ. ред. А. В. Петровского та М. Г. Ярошевского ; [сост. Л. А. Карпенко]. — № 3. — М. : Политиздат, 1985. — 431 с.
2. Маклаков А. Г. Личностный адаптационный потенциал: его мобилизация и прогнозирование в экстремальных условиях / А. Г. Маклаков // Психологический журнал. — 2001. — № 1. — С. 16–24.
3. Новий тлумачний словник української мови. Т.1. / [авт. — укл. Василь Яременко, Оксана Сліпушко]. — К. : Видав-ництво «Аконит», 1999. — 910 с., с. 24

А. Семанчук

Університет Ушинського, Одеса

СИСМВОЛ, СИМВОЛІЧНІСТЬ В ФІЛОСОФІЇ Г. С. СКОВОРОДИ

Кажучи про внесок у розвиток світової філософії згадуються науковці-філософи зі світовим ім'ям та визнанням: Конт, Сократ, Платон, Гегель та десятки інших не менш відомих суспільству філософів. Особливе місце в даному списку займає Григорій Савович Сковорода- філософ-містик, богослов, поет, педагог, композитор літургійної музики. Від свого часу, та й до нині, має значний вплив на суспільство через свої байки, пісні, філософські твори,